

Foaia

pentru

Minte, Anima si Literatura.

Nº. 6.

Marti 9. Februarie

1860.

Kővári László.

(Urmare din an. tr.)

La alu doilea punctu credu: cumea nui adeveratu, ca gothii inainte de conciliulu beser Nicenu I. (325) s'ar si tienutu de confesiunea arianiloru, si ea astfelui ei ar si luatu parte in acestu conciliu, nu, a) pentruca gothii, carii parte prin romanii crescini din Dacia, parte prin supusii romaniloru deportati ea prinsi in Dacia s'au facutu crescini inainte de Constantinus celu mare, si carii sau facutu crescini pe tempulu acestui Imperatru al romaniloru nu au fostu ariani, ci crescini adeverati, si pre tempulu conciliului primu dela Nicea au avutu episcopu pe Theophilu, care nu a fostu arianu, si care s'a subserislu otaririloru conciliului Nicenu din 325 (precum scrie Socrate libr. II. c. 41, si Eusebiu I. despre vietia lui Constantinus celu mare cap. VII.); cumca gothii, carii inainte de Constantinus celu mare, si pre tempulu lui au primitu religiunea crescina, pre tempulu lui Constantinus celu mare, (care au rescumperatu Daci'a lui Traianu Imperatulu) in Dacia, nu au fostu ariani, nice sau tienutu de confesiunea arianiloru (carii pene la anu 319 dupa Christosu in ascunsu si latieu veninulu seu), ci au fostu crescini adeverati, marturisescu mai multi scriitori, anume Philostorgiu, care vorbindu despre increscinarea gothiloru in istoria ecl. libr. II. c 5, dice: Gentea acea in acestu modu sau facutu crescina: Imperatiendu Valerianu, si Gallienu, o parte mare a Trans-Istrianiloru a trecutu pe pamentulu romanu, si a percursu parte multa a Europei, a trecutu inca si in Asia, si in Galatia, si a intratu si in Capadocia, si au luatu

prinsi pe multi, pre unii si din acei, carii erau in cleru, si cu mare prada sau reintorsu a casa; poporul captivu si piu, conversandu cu barbarii, pe multi dintre ii iau adusu la pietate, si a facutu, ca in locul credintei paganesce sau gentilitie se inbratiosiedie credintia cresceniloru: „Gentem illam christianam hac ratione factam: Imperante Valeriano et Gallieno pars quaedam magna Trans-Istrianorum in solum romanum transcendit, multamque Europae partem incursavit, transcederunt vero etiam in Asiam, et Galatiam sed et Capadociam ingressi sunt multosque captivos ceperunt, non nullos etiam ex iis, qui clero adscripti erant, cumque magna praeda domum reversi sunt, plebs porro captiv'a, piaque cum barbaris conversans haud paucos eorum ad pietatem traduxit, effecitque, adeo, ut Christianorum fidem loco gentilitiae opinionis amplectarentur.“ Dupa acesta Socrate in istoria eclesiastica libr. I. c. 14 serie: ca gothii rapinduse de mirarea invingeriloru lui Constantinus celu mare atunci antanu au primitu religiunea crescina, cu a cui ajutoriu Constantinus celu mare a reesit u nevatamatu din periculele bataii. —

d) Pentruca gothii seu vestgothii din Dacia nu inainte de conciliulu Nicenu I. ci dupa acea sub Valente Imperatulu romaniloru au trecutu la credinta ariana, cum scriu mai multi scriitori demni de credintia, anume: Sozomenu in libr. VI. c. 36 pag. 407, Jornaude despre Gethi, Bonfiniu dec. I. libr. II. pag. 41 si Orosiu libr. VII; si cum in urma acestoru recunoscu mai multi scriitori mai dincöce, precum Timon in Imagina Ungariei libr. II. c. 1 pag. 155, Ilia in livru mai susu numitul la pag. 15. Sincal in cronică romaniloru pag. 114 si alti mai multi.

La punctu alu 3-lea observediu, ca gothii nu sau ruptu de catra beserica Romei din causa prin D. K. reu si falsu adusa, pentruca gothii seu vestgothii nu pentru otarirea conciliului Nicenu, cum cugeta Dsa, sau facutu ariani si sau ruptu de catra beserica apusului, ci parte pentru ca se faca voia Imperatului Valente, pentru ajutoriulu capetatu mai nainte dela Imperatulu Valente, si parte, ca se capete locu de locuintia in drepta Dunarei cum scrie Socrate in istoria eclesiastica livr. III. cap. 27, pag. 672, si Sozomenu livr. VI. cap. 36, pag. 407.

La punctu patru in urma credu: ca natiunea gothica episcopului Ulphila nu ia fostu natiune propria, pentruca episcopulu Ulphila nu au fostu de natiune gothii, ci cum scrie Philostorgiu in istoria eclesiastica livr. II. c. 5 a fostu din parinti Capadocieni, si cum dice Timon in Imaginea Ungariei livr. II. pag. 155 a fostu grecu. —

(Va urma.)

НЕЧЕСИТАТЕА КЛЕРУЛЮІ ІЛН СОЧИЕТАЕ, ші

Невоia de пънреа са дн адеvърата кале а сортире сале. De arximandritul Neofitъ Скриванъ шч. Іашъ, топография Бъчумъръ ротанъ (1859.)

(Urmare din Nr. tr.)

Конституционализмъ есте синтаксъл престіїв че маі атраце кредиточай ла вісеріка ръсъртвълі. Диспаръ ші ачеста ші атвпчі вісеріка нз штів че ва маі фі!.. Ноі штімъ къ дн ръсър ітъ аш фостъ ші днкъ поте сънт брекаре tendingi спре авсолютімъ, дар ачесте tendingi сънт піште реле симптоме! къчі алтернатива дн каре воръ фі пънш попвлі de a алеце, днltre конституционализмъ ші авсолютімъ, ва фі de dasna opientvълі, ші de къштіг алтора, къ атъта маі тълтъ къ конституционализмъ ва фі таре пріп легалітатеа са.

3. Cinoadele сънт үнепale, lokale саš diechezane. Челе din тъл сънт рапі ші днлжтвълтобре; еаръ челе din үртъ сънт жадедиле маі днлalte каре жадекъ ші децідік каселе дн вісерікъ. Badъce съв днсемнареа a) a пролеромене cinodvslі din Картаго, дн Підаліонъ. —

Cinoadele сънт о инстітюціиє апостолікъ каре depazъ киапъ din къважтвъл се. скріптърі. Евангелістълі Matei (к. 18 в. 19—20) зіче: къ де воръ фі аднаш 2—3 дн пътеле лії Dомнеze, се ва днппліні черереа лоръ.

Апостолъ днкъ се аднаш къ пресвітерії спре а се консфікті, а хотърж саš de a алеце. (Фант. Апост. кап. 1 вер. 13, ші кап. 7 вер. 3, прекът ші кап. 15 верс. 6.)

Есте днсъ de днсемнатъ ші cinodvslі че аш днпштъ Сф. Іаковъ челъ тъпъръ, епіскопълі Іересалімъ, днппрвъл се пресвітерії діечесіл сале.

Еаръ към къ ачесте cinoade нз сънт піште конгрескъ de monarхі (deспод) бесерічешті, че піште адниърі репресентатівіе ale клеркълі дн матерій религіісе, довардъ есте къ ші пресвітерії ші челалалтъ клеркъ аре дпітъ а фі алесъ ші репресентатъ дн cinode; еатъ ростіреа киаръ а фаптелоръ се. апостолъ „ші кіемтнлдъ чеі доіспрезече пре тълдімеа үченічілоръ аш зіче: скотіді (alefesdi) дрептъ ачееа Фраділоръ, днltre воі 7 бърбаці търтврісіді, піні de дххълі сеъптъ ші de дн-циєлчне“ (Фант. VI. 2, 3.) „Ші саš аднатъ апостолъ ші пресвітерії съ вадъ de къважтвъл ачеста . . . атвпче с'аš пъртъ апостолілоръ ші пресвітерілоръ, днппрвъл ші тóтей адниърі, ші с'аš пъртъ се. дххъ ші позъ.“ (Фант. XV 5, 6, 22, 28.) De acemineea съ се вадъ пролеромена cinodvslі днты ікътенікъ, ла каре се зіче, „къ аш фостъ о тълдіме de клерічі, de пресвітерії ші de diakoni.“ (Підаліон фада 76) ші пролегомена cinodvslі алж шептелеа ікътенікъ, вnde се зіче: „авеа днсъ тълтъ пътре дн cinodvslі ачеста ші монахъ, фіндѣкъ ера de фадъ днтръ ачеста 136 de архимандриці аі монъстірілоръ.“ (Під. філа 210.)

Badъce de acemine пролегомена cinodvslі локалъ din Константинополе (Під. філа 315).

Картеа 75 а кърцілоръ се. Чірпіанъ зіче: „къ дн Кападочія дн totъ апзлъ се аднаш преодії ші епіскопії спре консултаре ші declerarea de проблеме ші de алте афачері бесерічешті.“

Ачестъ ржндзіель се афль пріп тóтє секундіе скрісъ ші amintitъ de кътъръ се. пърінці, пънъ ла къ-деpea Копополе, днсъ, съ търтврісімъ къ нз фъръ а-номалій днсемтвълобре. Badъce ictoria бесерічі de Fleury ші de Meletie.

Adниъріле ачесте ераш компъсе din бесерікані ші de mіpenл.

Норфіріе, епіскопъ de Nsmidia, дн о епістолъ а са (edit. din Pinš, парагр. 169) ші се. Чірпіан (епіс-

толя 17) ворбескѣ фортѣ хъмбрітѣ decupe ачеста, ба
жпкъ ачестѣ din ѣртѣ аратъ, къ ла синодѣлѣ din Ка-
таро не хънгъ епіскопї, преодї ші диаконї, ера чеа ма-
таре парте din попорѣ.

Есплікареа канон. 13 din Laodicea не ѣмбреште,
кът ші жп че модѣ, лзак тіренї парте ла ачесте а-
днпѣрї, (Pidaion).

Аша дар нѣ маі есте піч о жпдоіѣль къ ші хо-
тържріле бесерічѣ ротъне ар тревзі съ фіе синодале
ші синодѣлѣ съ фіе комплѣсѣ нѣ пнмаі din епіскопї, че
ші din алдї кілрічї репрезентанцї аї кілрѣлѣ... Ла
1698, сра асфелѣ de синодѣ кіарѣ жп Ромъния. Ва-
дѣсе жп маі жосѣ чітата карте, тіпврітѣ жп Biena an.
1850, фаца 144 *).

Бесеріка есте констітюціональ репрезентатівъ, къчі

*) Еака жпезші о парте din актѣлѣ патріархълѣ
Iepscalimѣлї Docitei, ші а клеріклѣ Ромъниe din а-
челѣ анѣ.

„Docitei къ тіла Ivi Dnezei патріархъ сълтѣ ші
тариї четци а Іерасалімѣлї ші а тотъ Палестина, жп-
прекпн къ пресфѣтѣлѣ мітрополітѣ ѣпгро-Влахіеi, Kip-
Teodocie, ші къ чеi че с'аї афлатѣ аіче архіереi. Ціе
сфіндїтѣлѣ мітрополітѣ алѣ Ardealѣлї Kip-Atanacie,
каре актѣ те аї хіротонітѣ ші аї фостѣ трімісю ла
енархіої, ачеста порвнчимѣ.“

Аіче ѣртѣлѣ 22 de пнпкте, поi жпсъ чітътѣ пн-
таї вѣката ѣртѣтѣре din пнпктилѣ 20 спре съсдінереа
тезеi постре.

.... „Дѣпъ канопеле сfiндїлорѣ апостолї ші а ле
сfiнtelорѣ а тотъ Iumea соборѣ съ стріпцї жптр'єпѣ
анѣ de дозе опї соборѣ de алешї ші жпделенцї пре-
одї, саѣ тѣкарѣ жптр'єпѣ anѣ одатъ, ла каре соборѣ,
дѣпъ жпвнцѣтѣра сfiнtei скріптѣри ші дѣпъ канопеле
сfiнtelорѣ соборѣ ші дѣпъ токміреа сfiндїлорѣ пн-
пїнцї, съ чercетezi, съ іскодештї, ка съ ресіпештї
тѣхніріле ші зetкнріле, ші съ таї жпdoipile ші аша
съ аднчї пачеа бесерічѣ. Еарѣ de ce va жптжпла
врвнѣ лжкѣ, adikѣте вре о жпdoipe къ пнове, каре
ва фі престе пнтипдѣ архіереi тале ші а соборѣлѣ а
о declera, атнпчеа аї зна de ва фі жпdoiprea аї тѣлѣ,
съ ле скрї квратѣ ші съ le dai жп штіре аічеа la chelѣ
дѣпъ време пре сfiндїтѣлѣ мітрополітѣлѣ ѣпгро-Влахіеi
ші Сfiндїa Ca къ Соборѣлѣ сеї, ші къ чеi че се ворѣ
афла аіче, Сfiндї архіереi ші даскалї, ші жпделенцї съ
аіеъ а чercета ші а іскодї ші дѣпъ сfiнtele правел съ
аіеъ а declera жпdoielile, ші а трімітѣ ресіпесїріле
квратѣ ла архіеріа та. Еарѣ de ce ворѣ веде жпdoi-
квратѣ ла архіеріа та.

а се пнмі бесерікѣ ші а фі altfelis, есте о контрапаз-
чере къ сине жпсъші. (ехллпса тпсемпнэзь adnparea
тѣтѣрорѣ крединчошілорѣ). Сf. Matei zive: „съ спѣ-
нemѣ бесерії пе чеi пеаскѣлтѣторї,“ ші сf. Павелѣ пе
спѣне din че есте комплѣсъ бесеріка жп епист. I кѣтѣ
Коріптенi k. 12. —

Тодї крештіпї жп тоте тімпвріле аї реквпоскѣт
тревзїнда ші легалітатеа de а се синпсъ жздекъцї сі-
nodelorѣ. Bezї епістола лї Zocimѣ din anulѣ 417 ші
пролегомена cinod. I іккленікѣ (Pidaion).

Спре тѣпгнїеера бесерічѣ постре, есістѣ жпкъ
жп Трансіlvania, о констітюціоне бесеріческѣ жп о
формѣ синодалѣ.

Noi de вомѣ пнтѣ, вомѣ adѣсci дп ѣртѣ ачестеi
скріеpи пе ачеа констітюціоне а бесерічѣ ротъне din
Трансіlvania, аша прекпm с'аї пнвнкѣтѣ ea жп Biena
la an. 1850, съв тіла de „доклѣmente історіче decupe
стареа пнйтїкѣ ші іератїкѣ а Ромъниlорѣ din Трансі-
-

pile маі пндеаспра ші престе алецереа пнрітелї
ѣпгро-Влахіеi ші а Соборѣлѣ сеї, съ аіеъ але трімітѣ
архіеріа та, ла Царіградѣ ла преа сfiнtѣлѣ патріархъ,
ші Сfiндїa Ca къ челѣ таре ші сfiнtѣ Соборѣ алѣ
Сfiндїe Сале къ адевѣтатѣ ші фѣрѣ зѣбавѣ ва declera
жпdoipile, ші ва трімітѣ ресіпесїrile къ de грабѣ ла
архіеріа та, прип тїжлоклѣ пнрітелї єпгро-Blaxiei;
ші прилежжлѣ ачеста алѣ жпвнцѣтѣре а се declera жп-
doipile бесерічїлорѣ dintra'kоче, есте хотържре алеасъ
а сfiнtѣлѣ а тотъ лїтмеа Соборѣ din Хalkidona ла
канопеле лї, adikѣте, ла алѣ пнвлеа ші la алѣ шептє-
спрѣзечелеа, жптрѣ каре канопе фїцїшатѣ сfiнtѣлѣ
Соборѣ грѣште: Кїndѣ се ва жптжпла врео жпdoipe
съ се каѣте ла Соборѣлѣ епархіеi. Еарѣ de nѣ се ва
фаче declera жпdoipile ла Соборѣлѣ епархіеi, съ се
каѣте ла Ексаrhълѣ овѣдѣреi, прекпm есте спре овѣ-
дїреа епархіеi tale Ексаrhъ мітрополітѣлѣ єпгро-
Влахіеi.

Еарѣ de nѣ се ва фаче declera pіch ла Екса-
rълѣ овѣдѣреi, съ аіеъ а се declera жпdoipile маі пе
ѣртѣ ла патріархѣлѣ Царіградѣлѣ, шчл.

С'аї datѣ жп Бѣккрештї, an. 1698, жп лїна лї
Генаріе 22 зиле.

(ѣртѣлѣ съвскріеpile.)

Спре о маі есактѣ Iумбрїре а ачесторѣ дозе ка-
нопе трімітѣпѣ пе лекторѣ, кіарѣ ла арѣтателе ка-
нопе ale синодѣлѣ алѣ патріале іккленікѣ. (Pidaion
фаца 126.)

вания," пої пріп ачеста, нہ претіндемъ а о імуне ні-
тірьї; чи нъмаі de a да о пробъ маі тълтъ de кон-
стітюціоналістамъ бесерічей поастре.

III.

Авторітатеа епіскопілоръ ші ұндрептареа ава- терілоръ ei.

Епіскопій діечезані съпт егамъ ұп пітереа спірі-
ткаль ші ұп дрептіріле есерсъреі філарілоръ лоръ.
Патріархій ші мітрополіїй ce deocevescк de епіскопій
нъмаі къ дрептіріле прешедінде ші ale onóреі; ші а-
честій дрептъ есте нъмаі отенескъ, еар пічі към дім-
нензескъ. Еі, сінігрі, п'ад дрептілъ de a фі жадекъ-
торі спремі ұп бесерікъ, (кан. Апост. 34 cinod. I. 5,
cin. II. 2, ачелій алъ III. 3—8 ачелій алъ IV. 28 ачелій
алъ VI. 36 Antio. 19. Картаго. 13). Авторітатеа ач-
еста есте нъмаі a cinodблъ, а кързіа капъ есте Ic. Xc.
не каре л'ад пъсъ Dsmnezej капъ престе тóтъ бісе-
ріка. Ефес. I. вер. 22. Колосені I. в. 18 ші Ефес. I.
вер. 23.

Атівзілле тұттароръ архиерейлоръ фіръ осевіре,
есте administraprea ші інспекция mopalъ ші реаліоісъ а
бесерічей, конформтъ капонелоръ emice dela cinoade
саіш дела с. ф. скріптіръ. Еі дақъ ны ұнвауцъ ші ны се
ұнгріжескъ de попозъ ші de клеръ, се афхісескъ. Ші
дақъ клервлъ сұрапкъ ны дақъ челе de тревінцъ, се
катерісескъ (кан. апост. 58—59). Еі дақъ се алеръ,
орі се хіротонескъ пріп бапі, орі пріп міжочірі, орі
спеклэзъ къ челе сініте, еаръш се афхісескъ ші се
дерғұздезъ etc. (Bezі кан. 3—4 a cinod. алъ VII). Еі
н'ад вое а пърта altъ titlъ, декътъ не челъ сінілаш ші
змілітъ de епіскопъ, adікъ прівігіторій, (канон 46 din
Картаңена).

Еі ны се deocevescк de пресвітері декътъ къ хі-
ротонія, зіче с. ф. Христостомъ. De aceminea ші Iero-
nimъ (епіст. кътъ Еврагіе) зіче: quid enim facit ex-
cepta ordinatione, episcopus, quod presbyter non fa-
ciat? . . . ші с. ф. Ignatius ұп епістола кътъ Траліе §
8 зіче: че есте пресвітервлъ алта, декътъ нъмаі сфер-
нікъ ші ұнпрезпъ-шевзіторій къ епіскопвлъ. Badъсе
ұнкъ ші къвінтеle с. ф. Васіліе ші ale с. ф. Григоріе На-
зіанзлъ decupre вреднічія преодолій.

Пріп ұрмаре епіскопій къндъ Iскрэзъ ші афаръ
din altrapій, ны потъ, легалъ, де кътъ се есектезе хо-
тіржіріле консілілоръ лоръ (консісторійлоръ) каре ар-
тревзі съ се алеръ de бесерікъ ad. de klepъ ші de pe-

пресентандій крещілоръ решедінций лоръ, съ се ұн-
търекъ de гъвернъ ші съ філарілоръ dimprexnu къ
әнші делегатъ алъ гъвернълій, пр. алъ фостъ ржндісія а-
честій інстітюціоні, ші діспъ към астъзі с'ад статорні-
чітъ шіаръ ұп позылъ регатъ алъ Еладеі.

Ачестій консілій бесеріческъ, каре ны есте декътъ
о комісіе перманентъ a cinodблъ цепералъ, фіръ de
каре епіскопілоръ ны лі есте ертатъ а лікра, ұп тім-
піріле маі апроштє de ноі алъ фостъ, с'ад пімітітъ,
с'ад фалсіфікатъ, ші епіскопій алъ lсatъ аснръде ръспн-
деpea ұнайтіa лі Dzej ші ұнайтіa бесерічей, пеп-
тіръ аллікареа чеа пепдіртіръ а філарілоръ лоръ; къчі
консісторіеле че маі аветъ пе алоккреа, съпт denapte
de a фі легале бесерічеште. Еле ны съпт пічі алесе,
пічі ұнтъріле легалъ; еле ны съпт алесе пічі тъкаръ
към с'ад алесе чеі шепте diakonі алъ апостолілоръ! пріп
ұрмаре ачестій аватере denapte de a пътіа съ се къ-
поскъ de леіе, се kondemnезъ dela sine.

Дрептатеа, легалітатеа, үнізлъ тімпнлъ, черъ ұн-
дестларе.

Тревзілле паціпні, прогресвлъ, чівілісаціа, ре-
кламъ репарареа аватерілоръ ші ачестій інстітюціоне а
ұзреі (консісторійле) съ се пъпъ ла pergle leçitime,
рационавіле ші фолосітобе паціпні ші бесерічей.

Бесеріка постръ фіндъ din оріфіна са консітю-
ціоналъ репрезентатівъ, пр. алъ възятъ маі схеъ, ла
літіна скріптірілоръ, пеавтнлъ капъ, декътъ пе Ic. Xc.
ны аре астъзі о інстітюціоне leralъ бесерічеште, ла
каре съ пътетъ апела ші съ ліктъ деслегіръ de о
хотържре спіріткаль, пеатърнатъ ші дрептъ.

Кърділле бесерічей постре съпт пекоректе ші ны е
чине съ ле ұндрепте. Клервлъ есте пејпвтцатъ ші din
че ұп че төрде спре декаденцъ; підіпвлъ пъттеръ че
фаче есченде, есте ұнпндашшітъ!. . Пополвлъ, ұнкъ се
коркимпе, ші статістіка кріміналоръ діреі, есте чеа
маі ұнведератъ dobadъ! .

Съ фімъ дрепті de a зіче, къ тълдімеа лоръ ны
біне нъмаі dela реoa гъвернare а трекетвлъ, чи ші
dela лінса de edkacіe реаліоісъ, dela песінкранда фа-
міліеі саіш дела спекла къ deaca ржтпре а легітірі-
лоръ de фаміліе! . .

Дрептъ каре черемтъ dela леісілатіва постръ, de
a рестаторнічі ministepiylъ спіріткаль din діръ, ұнтрे-
формеле, perglele ші марғінеле сале легале ші прі-
мітіве.

Черемтъ ка клервлъ съ се сокотескъ de четъщенъ
ші фіккнлъ парте а сочітъдеі.

Цéра, ні плаче а креде, ны побе сәфері ка кле-

рвљ съ мај факъ о класъ а парте, мај алесъ съв ёнъ гъверпътконтъ националъ, чи еа дропеште, кътъ ва фі прін пътищъ, съ се конфенде къ нациа, съ тръбъскъ къ дънса сај съ търъ къ дънса.

Се чере dap ёнъ регулатментъ висерическъ de administrare ши де дрептате, потрійтъ довезилоръ мај съсъ еспсе ши конститюції църеј, дъпре към аж астъзъ ши алте църі крещтіне.

Се чере о авторітате синодаль, ши ачестъ авторітате се чере къ атъта мај репрессентатівъ, къ кътъ спре опореа висерічей постре пътешъ зіче, къ ашезътконтълъ съд прінітівъ, фіндъ попорапъ, аж консерватъ ши дн статълъ чівілъ ал роинпилоръ адспіръ цеперале ши попорале, къ каре астъзъ не лъхдъмъ; а фі дечі азі статълъ чівілъ конститюціоналъ ши висеріка монархікъ, контра ашезътконтълъ съд ши контра спірітълъ крістіаністълъ, ар фі мај тълтъ де кътъ о недрептате. С. Христостомъ зіче: къ авсольстімълъ есте несъферітъ дн висерікъ. Оміл. том. VI ф. 180.

Дечі каре ар фі бре кале легаль ла ачестъ лъкрапе? Исторія висеріческъ ni доведеште къ ініціатива ши санкціонареа есте а гъверпълъ, каре аре съверанітатеа асъпра клерълъ.

a) Тоте синодальное інженіе аж фостъ нъ пътма копвокате ши президате de гъвернъ, dap днкъ ши кіаръ лъкръріле лоръ нъ аж автът пътере, пічі анлікаре пънъ че нъ с'аж днквійнідатъ de гъвернъ, пънъ ши кіаръ дн матерії спірітъзъ.

b) Капітълъ днтрегъ деспре клеръ din регулатментълъ органікъ, днде стълъ доведеште къ ши ініціатива ши съверанітатеа асъпра клерълъ о аре гъверпътконтълъ.

c) Конференціеле de Парісъ, протоколълъ ал XIII. №. 6, аж дечідатъ ка гъверпътконтълъ се реопраніцеа ши не днпалълъ клеръ, аша ка елъ съ реопкандъ ла кіемареа са, ши не челъ de жосъ, сълъ рідіче din стареа дн каре се афъ астъзъ.

d) Ашезътконтълъ висеріческі альторъ статърі de о конфесіе къ ної, днденілъ кореспондъ ачесторъ З прінчіпій мај съсъ еспсе.

Прін зратаре дакъ націонеа піте аштепта чева астъзъ пентръ Ферічіреа ши пропъшіреа са, еа нъ піте аштепта дектълъ dela гъверпътконтъ. Дакъ клерълъ роинпълъ требвє а се фаче фолосіторі, пр. нъ не дндоимъ, націонеа ши патріе; дакъ елъ требвє а се лътіна ши а се мораліза не сине пентръка мај апоі съ пітъ мораліза ши lsmina ши не algii, апоі елъ нъ піте а фі скълатъ ши пъсъ дн дрътълъ сочтіреі сале, дектълъ totъ de

ачешті върбаці аі націонеа ши аі църеј, карії неа ѕ datъ есемпъл de патріотісмълъ лоръ, да 5. ши 24. Ian. 1859, ши мај въртосъ de alecsълъ lopъ.

Парте din клерълъ пострѣ се паре къ се афъ дн о пъсетъръ моралъ де аша фелъ, дн кътъ с'ар крепе къ еа аж аздікатъ де воіе ла кіемареа са чеа мape! —

А претінде ка еа съ се скоале прін сине днсъші, есте а зіче парадітікълъ съ се скоале, съші іеe патълъ съ джъле! Ба есте днкъ ши мај тълтъ де кътъ атъта, къчі парадітікълъ авеа воінца, dap п'авеа пътінда.

Дечі, мај репедітъ, дакъ клерълъ мај есте de тревбітъ сочіетъції постре, апоі din стареа дн каре се афъ elъ астъзъ, пътма тъна въстъръ, върбаці аі віртъці ши аі націонеа, аре дрептълъ ши пътінда, de а'лъ скъла ши а'лъ фаче demnъ de кіемареа са. А ремъна indiferentъ ла днвъпътъціреа са, есте а Іса ёнъ дешертъ грозавъ дн лецислатура църеј, есте днфінітъ а преведеа ён авісъ мопалъ ши relіgiocъ пъ днтр'о преа мape денпътаре, дн каре орі къ вомъ съ не пръвъшітъ къ тоші, орі къ, челъ пъдімъ, вомъ съ днпотътъ къ тоші, фъръ днсь ка съ не acіgъръмъ de тімпврівъ портълъ челъ бнпъ, дн каре се скъпе корабіа националітъції постре ши а есістенції постре ка статъ днтр'е по пыліштімъ чіvilitate.

Ної не кредемъ даторі съ ворвітъ днкъ ши мај лътінатъ, не кредемъ даторі съ обсервътъ, къ ар тревві къ чеа мај мape гръвіре съ фачетъ, съ нъ пегліцемъ bindekarеа бълелоръ постре морале, пічі съ не дісітътълъ мај тълтъ есістінда лоръ, къ тóтъ днтр'єriea, ши кіаръ тóтъ тъсъра не жътътате, тóтъ кърпітъра, ва фі ёнъ пасъ кътъръ пеіре! Dap пічі съ не totъ днкіпітълъ de гътъмъ, de есацерацъ, de професі, ка ши Kazamia сај de пеітішті, не ачеі че не ворвесь деспре днсле: къчі еле потъ лха пропорції, дакъ нъ аж ши лътъ пънъ акът, каре съ факъ тоатъ тъсъра пефолосітъбре ши търzie! чіне нъ штіе къ пътма моралъріле челе вкне дај віацъ сочіетъції, еаръ віділълъ о ёчіде!

Елъ нъ днцелеръ аіче, а bindeka бълеле ачесте пътма прін префачері de програме школаре ши de іn-стрикції pedagoгічес, прекътъ с'аж фъкътъ de вр'о 30 de anі днкібче, ши прекътъ la totъ стрігътълъ пентръ днвъпътъціреа стъреі морале ши матеріале а клерълъ, съ фъкъсъ днпрінде, de а алерга la ачестъ тъсъръ, пъ. Къчі ачеста аж фостъ тъсъра ачелора, че, днпъ векеа зікаль, черпеа ѡтъ зioa, пентръка съ нъ пътълдескъ

пічі одатъ! Чі еă ăпцелегă аіче о opranizare лагаль а клеркълві, аша, ка елă съ се kondукт de впă рецимă de меритă ші de лămină. Altintrepelea оріче тъсвръ се ва ла, ва фі нефолосітôре.

Програмеле школаре ші кіар впă клеркъ лăminată ны гарантéзъ totădeaună, ăп контра впă рецимă ре. Dea i съ ші астъдатъ клеркълві регламентеле челе маи впне din лăме, ші дакъ дăs i се ва да вп рецимă компасъ din върваді апаподі, totălvă ва фі ăndeschertă. Трекътăл пострă търтврісеште кă о вóче ăпалтă ачестă adeвърă.

Dap пóte ва зіче чіпева къ пă авемă de acemînea върваді, ші къ треве таи ăптъ съ пă ăп фачетă. Еă ăпсъ респандă, къ падія ші бесеріка аă автă, таи тăлдї саă таи пăхнă, таи totădeaună de ачештă върваді; еї ăпсъ din nenорочіре веle de маи мăлте опă аă фостă сакріфікаđ ăгоісмăлві! Аші пăтea чіта маи тăлтe eсemple de вр'о 50 de ană ăпкóче, dap deo-камдатъ ле воіă тъчea; ажонце пăтai съ таи zikă, къ дакъ ăпера саă гăверпăлă ші de аіче ăпайнте ва лăкра пептрă клеркъ ка ăп трекътă, apoї пă ва авеа дрептă de a ee пăтпце ăптрă пăмікъ ахъпра клеркълві, пептрă dekadенца ea мопалă, ші пріп елă ші a фамиліеи ші a поплăвлă.

Ка съ не рескътăл п'ар фі de пріосă съ амин-тимă аіче зіселе ачелă таи маре върватă al сеkăлăлă пострă, Napoleonă I. „пăтai inetăvădăpăile eingrăpe, зі-че елă, фіксеazzъ еордile пăдішеворă. Еле ăпсъ пă съпти впне de кътă пăтai atăпч, кăндă чіпева le фаче съ тéргъ.“

Тотă аша амă пăтea зіче ші пої, къ а преведé чіпева резлă ші а пăлă конжра, есте а лăкра контра еортиреi сале; ăпсъ аăл превені пріп брекаре dienpo-ziđi єкристе пе хăртie пăтai, ші а ле лăца neapăkate ші necîtrăpe, ка ші алть dată, ăпeemneazzъ а фаче пăмікъ. — (Ba ăрma.)

In der eptare.

Într-un articol lungu titulatu: „Traiulu ani- maleloru“ publicatu in jurnalulu I s i s sau N a t u - r a din Bucuresci, se află la pag. 302, col. I din Nr. 38 an. 1859 „caprele si oile trăiesc bine impreuna. Bările loru sunt comune la amendoue partile, impreunarea loru (unu ciapu cu o oie, sau unu berbec cu o capra) sunt (dora este) roditore,

asta dara tóte sunt dintr'o specie. Totu in acea pagina col. II. „Capra ilex (dora ibex) sau capr'a negra se deosebesce de capra rosia . . . — „Ca- pr'a negra este stramosia a capreloru nóstre do- mesticite“ La pag. 318 col. I din Nr. 40 vorbin- duse despre Rundunea (in singulariu ca si cum ar fi numai una specie) se continua in col. II : sia: „Numele de caprimulgă i-a venit dintr'o supersti- tiune ce au avutu unele popore de acésta pasere de năptea, dicundu ca fermeca caprele, ca se le ieă laptele.“

Asertiunile însemnate cu litere rare sunt cu totulu false, si nescă relaciri mari in campulu isto- riei naturali.

Deci ca unulu carele de 9 ani, mai neintră- ruptu, me ocupu cu studiulu istoriei naturali, mi- amu propusu a arata, in interesulu adeverului, si pentru ca tenerimea nóstra ce invetia istoria nat. se nu se alunecă a crede aceste idei paradoxe, a arata dicu falsitatea loru precum urmăza:

Falsu e 1) cumca s'ar templa impreunare in- tre ciapu si oie, si intre berbece si capra. Acésta o refrange pracsea romanilor nostri economi de vite, cari in locurele padurose tienu oi si capre la olalta intru o turma, dela cari nu se aude o aser- tiune ca acésta. Tata-mio ca economu de vite inca a tienntu oi si capre, le inchidea năptea intru unu stauru, si totusi nu s'a templatu nece amu an- ditu vorbinduse ceea ce afirma autoriu articulului numită. Paremise ca ciapii si berbecii sunt mai conservativi in acelu punctu de catu ciocoi de pre- la dumnilorū. —

Falsu e 2) concluziunea: „asiadară tóte sunt dintr'o specie;“ eace óie cu capr'a nu numai se tienu de specie diverse, dar si de genu diversu. Eata caracterile siacarui genu, de es. după „Fauna lui E. A. Bielz.“ „Capra“ L. Semburele corne- loru e celulosu, aceste celule stau in legatura cu golumele fruntei. Cornele se indoiesc inderetu după aceea in susu, sunt anghiiuretie, si sbarcite. Ele-su animale vionie si se urca bucurosu. — „Ovis“ L. Cornele esu inderetu, după aceea se in- torcu earasi in forma spirale. Crucea (sicielorū) e de comune arcuata, barba le lipsesce. Sunt ani- male blande, asiediate si se numera (imblandite) intre animalele cele mai folositorie de casa. — Se tienu cu adeveratu de o familia, adeca de „Cavi-

cornia“ si de aceleasi ordina „Ruminantia.“ Ci penene la aceeasi specie mai sunt doue graduri. Pentru ca traiesc bine impreuna, nu urmeaza, ca se siu dintr-o specie; cace vedem boii, bibolii, calii si asimii traindu bine impreuna, si totusi nu sunt dintr-o specie.

Afara de acesta insusi autorul dice mai in josu cunca „capra negra (Capra ibex L.) este stramosia caprelor nostre domesticite; ear' despre oie: oia domesticita este esita din oiea selvatica Mouflon (Ovis mussimon Pall.) din care se gasesc (gasescu) si acum nesce remasitie in Siberia, Sardinia, Corsica si Cipru.“ Asertinnea din urma e decepta. Inse

E falsu 3) cunca „capra negra seu Capra ibex L. e stramosia caprelor domesticite.“ Catii autori de istoria naturale am lesu pene acum, adeverat ca toti germani, apoi se scie ca germanii sunt scrutatori adenci in sfera sciintierilor, er' nu superficiali ca multi altii, — n'am aflat nece unulu pene acum carele se dica cunca capra domestica seu Capra hircus L. se trage dela Capra ibex L. — ci seu retacu, seu dicu cu ceva indoiela, seu marturisescu apriatu cunca: Capra domestica se trage dela capra selvatica numita Capra aegagrus L. ce se afla cu turm'a prin muntii Persiei.

E falsu 4) Numele de „caprimulgul“ ce autorul articulului se pare din contextu ca-lu da rundunelei; cace caprimulgul e nu numai de specie, ci chiaru si de genu diversu de rundune. Va se dica ambele paseri se tienu de ordinele „Passeres“, familia „Fissirostres“, care fam. contine trei generi europene: Hirundo L. Cipselus Segler, si Caprimulgus L. Asiadar' numele „caprimulgul“ nascutu din superstitione precum deceptu afirma autorul, nu se cuvine rundunelei, ci unui altu genu destinsu, care in Europa numai o specie cuprinde Caprimulgus europeaus L. Ii dicu cu adeverat germanii Nachtschwalbe = rundune de nopte, ci pre catu se poate asemena cu o rundune, pre atatu s-ar putea cu o buha. Eata caracterulu genericu alu amenduror'a, din carele mai liusioru se va potr cu-nosce destintiunea loru. „Hirundo“ L. Petiorele vadante *) cu degete si unghie suptiri, falc'a su-

riora a ciocului fora mustetie, penele pre corpua asiediate, cod'a furcata. Cuibulu cu maestria facutu. -- „Caprimulgus“ L. Petiorele siedende *), menuntu perose, cu unghie lungi, unghi'a degetului mediu dentiata; ochii mari, cioculu tortit, falc'a lui superiora mustetata la radacina, penele flusturate; cod'a nefurcata si mai multu rotunda. Sbora pre immurgitu seu in noptile vederose spre a prin-de fluturi de nopte si alte insecte.

Blasiu, in capetulu lui Decembre 1859.

S. M - i.

ЧЕВА ПЕНТРЫ.

Ka ръсппсч ла артиклъ D. Велчеванъ din Nr. 4 алъ ачесть foи, фртітватъ: „Чева деспре 8“, ам пре скртъ de a дпсемна, квткъ: днпъ тоте дисертьчпмл екте с'аф фъкътъ дн ачесть Foиъ ши фрт'алтеле, пеп-тръ ши дн контра якъ 8 финале, елъ тотвши се скрие de квтъ чеа маи марте парте а литецциоръ ропънъ, дп капетълъ кввтелоръ. Ашадар' вотвръле пептръ 8 финале прекъпънескъ, ба днпъ квтъ амъ обсерватъ деда челе de фртълъ диспкте лъпъ акът, еле фактъ о маи-рите авсолутъ. Ба зиче пote чинева, квткъ дн лите-ратъръ вотвръле ну се пъмеръ, чи съ квтънескъ (ron-derantur, non autem numerantur); днисъ ши din астъ парте i-аш поте аръта валореа кввенітъ.

Акът аспира лвкълъ. D. Велчеван зиче, къ днпъ инкріпциона векъ „Acumu Lucillu“, рomanii vorb фi zicъ loru, ursu, Deu, форте бине; днce dominu n'aж потятъ се зикъ, чи domnu, de бръ че дн скриерите векъ се афъ dominus mi caldus, фбръ de i, киаръ ши днпъ че с'а adontatъ s финале, днпъ datena гречилоръ. Афаръ de ачея ведемъ дн маи твлте кввтите пре тн лъпъ олалъ, пр. дн damnum, scamnum etc. За честъ тер-минъчне (дн u) рomanii гръматеч, регълъндъш лимба аз' адасъ, днпъ квт фиреа лвкълъ аратъ, квтъ днъ s, ши аз' фъкътъ lupus, ursus, napus etc., aiurpea днъ t, пр. дн caput, aiurpea m, пр. дн jugum, acemenea квтъ днъ n, пр. дн numen, lumen, x пр. дн judex, ns пр. дн serpens etc.; — кари тоте пече днъ аместекъ n'aж аватъ кв пропъмеле is, пече кв ille. Нече ромънii, ну

*) Pedes vadantes, candu fluerulu petiorului e neperosu, seu numai pene la midiloci perosu.

*) Pedes insidentes, la cari trei degete de in-nainte sunt impreunate la radacina cu o pelitia.

ші-аă форматă артіклăлă лорă таскăлăпăлăлă вăдела про-
нăмеле lat. ille, пептрă кă ачела кă тăлăт-и маă векіă,
de кăтă ille. Din тăмпăлăлă 181 ille датéзъ: **Лиă, тăлă ши**
хълă, коетанеă кă il italieneсăл, el spaniolescă etc. —
Ачестă артіклă (лă, сар' пă 'лă сеă 'лă сеă 'л') сă а форматă din ăпсашă лăтăвă ромăпăлă, дăплăкăндă адекă вока-
лаеа фăнале ă, ши пăпăндă впăл 1 ăп тăлăлокă, парте
пептрă еврониă, ка ла франчесcă t ăп a - t - il, парте
пептрă ка чеи doi ă се пă се контрагă сарăш ăптăр-
пăлă. **Ăn артіклăлă фем. a, 1 пă сă'a adăscă, opă сă'a**
хăпădată. — Нече артіклăлă алă doile таск. le, пă се
форматă din ille, кă тóтă асеменареа лорă фонетикă,
чи се конверсă din лă, пептрă ачеле пăмăе таск. каři
се терминă ăп e, пр. кăпе-ле, ши каři сывт фôрте пă-
гine пре лăпgă челе терминате ăп ă, поăe кă ши маă
тăрziă формате, de оръче тăлăте din пăмăеле терми-
нате ăп e, впăл ле пропониă ă, пр. шiorekă, пăн-
текă etc.

Ăn стăдиареа маă де апróне ачестора, пă сесте
де лăпсă а алерга ăпдатă ла лăтăвă итaliанă, spaniolă,
франчезă; ба пеche кăпăрă ла лăтăвă латинă, пептрă кă
лăтăвă ром. ка о лăтăвă ворвăтă de попорă, е маă векіă
de кăтă лăтăвă латинă, ка ши алте лăтăвă попоралă итali-
че, din каři сă'a фăргăтă лăтăвă латинă каăлă, ăп тăмпăлăлă
пăтăрреăп романăлорă, — чи се чере стăдилăлă лăтăвăп ро-
мăнне ăпсешă.

А паче ачি о демăстръчне маă ампăлă пă мiam
лăтăвă de скопă, штиндă кăтă-сă de сечи, зриčiose, ба
пептрă впăл кăпăрă пеçsferите демăстръчнăлă ши dienst-
telle фîлологиче; чи ăпdепентeză пре Dn. Belcheană ши
зрăпtориă сеї, ла челе скрпice маă пре лăпră ăп естă
пăпtă, de D. кап. Чипariă, срădătăлă фîлологă ромăпă,
ăп Organulu Iuminarei din an. 1847, №. XVIII. пац.
87—88, ши ăп Elemente de limbă rom. după dialecte
si monumente vechi, Blasius 1854, p. 101—102—103,
si p. 118 nota 1. —

Ăn кăтă пептрă шотонопиă, пă пречепиă че то-
потопиă ар потé кăсса ăп лăтăвă-пă сăпăлă, de оръ-
че да пои пă се ростените; поăe dôрă ла тăchedo-ро-
măнă, ла каři ă din артіклă. таск. totădeaună се рос-
тените; чи лăтăвă ачестора фăнăлă пăпăл акăп пăмăе ăп
гра попорăлă, de впăл сеmă пă ар рости пре ă din
fînăea артіклăлă таск. лă, дëкă кăтăвă елă кăсса моното-
ниă, кăчă пропониă пă сăfere пеche одатă монотониă.

C . . . n.

Redactoru respundiatoru
Iacobu Muresianu.

MASCARAADA.

Citit'amu óre unde, in nisecă vechi anale,
Ca Gioe intr'o năpte voi a adună
Si spiritele bune si cele infernale
Se fac' o mascarada, spre a se desfată.

Obrasnicele vitiuri, virtutile modeste,
Se 'ncrucisau sub masce, pe ici si pe colé,
Si ochiul celu mai ageru sub mascile aceste
Pe nici una din ele se văda nu puté.

In dio, jupanu Gioe, voindu se le cunoscă,
Le-a disu se desfileze pe dinaintea sa
In starea deguisata, dar' inse fara masca,
Spre a puté mai dulce placere a gusta.

A vitiurilor banda pasiesce înainte,
Si Gioe ridé fôrte de dibaci'a loru;
Caci fiecare vitiu purta de 'mbracaminte
Vesmentu de o virtute, si-unu gestu infruntatoru.

Era Ipocrisiă sub hain'a pietatiei;
Sub hain'a inocentei pe crima o vedé;
Mincin 'mprumutase cunun'a veritatiei,
Ca facere-de-bine Sgirceni'a ridé.

Dar' cine pote crede? — sub haine mincinóse
Pe urma desilara virtutile pe randu;
Si tóte erau triate, tacute, rusinóse,
Vesmentulu vr'unui vitiu pe densele purtandu.

Asemene se 'templa aice 'n astă lume:
Cu satia de virtute totu vitiuлу e mascatu;
Si omulu cu virtute adese are nume
De hotiu, vicleanu, fatiarnicu, misielu si desfran-
natu. —

(Proba din Poesiele „Revistei Carp.“)

Editiunea: in tipografia lui
Ioanne Gött.